

Lligams entre la vida i els símbols

Maité Cabié

Antigament, el símbol era un pacte d'aliança entre dos o més persones, partint un gerro per a conservar-ne les peces i reconstruir-lo -ells o els seus descendents- en un moment determinat en signe d'aliança. Avui dia el símbol és l'expressió externa d'una experiència interna. És eficaç, perquè produeix amb més força la realitat profunda que expressa i vol transmetre un missatge. És l'experiència d'una trobada amb l'altre. La persona humana es va construint mitjançant l'ordre simbòlic, per la qual cosa podem dir que la dinàmica del fet simbòlic és fonamentalment constitutiu de l'ésser humà.

El símbol s'inscriu dintre d'una cultura determinada, és mediació que ens introdueix en l'ordre cultural al qual pertany i se situa més enllà de la realitat quotidiana. Té la capacitat no solament d'expressar les experiències que vivim els éssers humans, sinó també d'augmentar i d'intensificar aquestes experiències.

Tota vida religiosa necessita del símbol per a expressar la seva experiència de fe. L'experiència cristiana s'expressa mitjançant la celebració comunitària dels Sagraments.

La simbolització és un procés en el qual tot grup humà es troba compromès. En el Nuevo diccionario de Liturgia trobem la definició següent:

"El término 'símbolo' (gr. 'Symbolon', del verbo 'Symbállō': echar juntos, poner juntos, confrontar), a nivel etimológico-semántico primario indicaba una parte, un fragmento, que necesitava completarse con otra parte para formar una realidad completa y funcional."¹

¹ Nuevo Diccionario de Liturgia . Madrid: Ed. Paulinas, 1984, 2a. ed. Pàg. 1910.

En l'antiguitat, un símbol era constituït pels dos trossos d'un objecte que es partia en trossos a l'ocasió d'un contracte i es donava a cadascun dels contractants. Per a reconèixer que eren lligats pel mateix contracte o aliança, ells mateixos, o els seus descendents, ajuntaven els dos trossos (com en un trencaclosques), i "simbolitzaven", és a dir, ajuntaven els dos elements i així, mútuament, valoraven el seu contracte.

Però avui dia, en sentit antropològic, entenem que el "símbol" requereix un acte pel qual posem una cosa en relació amb el conjunt on es troba. Així, allò que funciona d'una certa manera per a un grup pot funcionar d'una manera molt diferent per a un altre grup o cultura. El símbol no funciona en el cervell (què significa?), sinó en tot l'ésser, que es posa en relació amb el món cultural que representa. No el podem classificar en l'ordre del coneixement, sinó del reconeixement. Ens diu quelcom i, molt sovint, ni sabem exactament per què.

La paraula "símbol", doncs, té un sentit fort. A l'arrel de tota actuació simbòlica hi ha la capacitat d'agafar el món, els esdeveniments, i d'objectivar-lo pel mitjà de les mediacions essencialment constituïdes pel llenguatge, aquest univers de signes que permet donar nom a les coses, després entendre'ls i buscar-los un sentit posant-los en relació amb un passat, un futur, amb la vida.

a) És l'experiència d'una trobada, d'una novetat

Obrir-se al simbòlic és prendre un camí diferent que el del punt fix i la casualitat: la via del no calculable, de l'intercanvi irreversible --que no s'acaba mai-- al qual tot subjecte advé. Obrir-se al simbòlic és entrar en la via de la comunicació interhumana a través del llenguatge.

Si tornem al pacte d'aliança simbolitzat pels trossos d'un objecte determinat conservat pels contractants i transmès als descendents, veiem que, més tard, aquests mateixos elements complementaris, ajuntats per a reconstruir l'objecte, feien que els subjectes es reconeguessin mútuament i reafirmessin els lligams d'aliança contractats anteriorment. És allò que volia expressar A Delzant quan deia:

"Anomenem ordre simbòlic un sistema de relacions, de contactes definits per una llei, un pacte, una aliança per mitjà dels quals als individus que se sotmeten o són sotmesos a aquesta llei, se'ls obre un espai de relacions i d'experiències de tal manera que es reconeixen mútuament amb l'estatut de sotmesos a la llei".²

Introduït dintre de l'ordre simbòlic, tot ésser esdevé "subjecte" per a d'altres "subjectes" i adquireix la capacitat de comunicar-se amb els altres membres del grup. L'efecte del simbòlic és, aleshores, el lligam existent entre uns subjectes que es troben compromesos l'un envers l'altre en una aliança, en una història, en una cultura comuna.

Esdevenim persona humana a través de tota una història i tenim accés al món per mitjà d'un sistema organitzat de símbols i de lleis que ens permeten actuar dintre d'una cultura i d'una societat determinada. Per exemple, l'experiència viscuda pels catalans cantant els "Segadors" a la Plaça de Sant Jaume és molt diferent de la del nen que l'aprèn a classe de música. En ambdós casos hi ha una experiència simbòlica, però el contingut i el sentit que se li dona és ben diferent.

Per nosaltres, el món només té sentit dintre d'un ordre simbòlic, que ens permet dir-lo i interpretar-lo. Un esdeveniment històric, una lluita sindical tindrà un sentit molt diferent segons el partit o l'organització a la qual es pertany. Així, quan llegim el diari al matí, no ens ha d'estranyar que un polític, un sindicalista, un creient, donin un significat diferent als esdeveniments.

Tota societat es construeix a partir d'un pacte, d'un jurament, d'una tradició... que va més enllà de la realitat empírica. Segons L.M. Chauvet:

"El sistema de relacions entre els diversos elements i els diversos nivells (econòmic, social, polític, ideològic - ètica, filosofia, religió...) d'una cultura, és un sistema que forma un tot coherent que permet al grup social i als individus situar-se en el món de manera significativament".³

Des del seu naixement, el nen petit hereta ja un món culturalment habitat i socialment establert, un món ja ple de significats. És en aquest mateix món habitat per altres persones que va a obrir-se camí, va a sotmetre's. I ha d'esdevenir "ésser-de-llenguatge", és a dir, ha de construir-se per l'accés a la paraula, per l'apropiació personal d'una cultura heretada que, a poc a poc, arribarà a adquirir sentit en la seva pròpia vida. Així, mitjançant l'ordre simbòlic, es va construint tot construint el "seu" propi món familiar, significant, en el qual podrà viure.

*La dinàmica del simbòlic és, aleshores, fonamentalment constitutiu de l'ésser humà.

b) Significa més que una imatge, és un signe convencional o matemàtic

Entenem el símbol com la il·lustració d'una realitat: el foc simbolitza la força, la passió; la serp simbolitza l'astúcia. Però no basta entendre en aquest sentit. Més aviat hem d'agafar el sentit que es pot evocar per la referència a un fet determinat, per exemple: portar una samarreta blaugrana és un símbol de l'adhesió al Barça, però també és un signe d'unió entre tots els qui la porten. És a dir, que tots aquells que porten aquesta samarreta troben la seva identitat en relació amb els altres. Formen un "club". Així, la samarreta té una funció simbòlica i opera una aliança, és

un signe entre persones que no es coneixen personalment, però que vibren pel mateix equip de futbol.

Sabem que els números tenen una funció pràctica, la d'arribar a un càlcul, però tenen també una funció simbòlica, la de donar sentit, representar quelcom. La cultura bíblica n'és molt rica. Per exemple, la combinació de 7 i $10 = 70$ simbolitza la totalitat, la universalitat (Gn.10). El nombre 24, combinació de 2 i 12, simbolitza la doble harmonia del cel i de la terra. El nombre 1.000 simbolitza la perfecció de la vida, la longevitat. El nombre 8, que segueix els sis dies de la creació i el sàbat, és símbol de resurrecció, etc.

L'aplicació de les matemàtiques a la poesia i les belles arts és poc coneguda; es tracta de la "divina proporció", per exemple, en arquitectura, la piràmide de Kheops.

El "número d'or" present en moltes obres fetes de mà d'homes apareix com a símbol de bellesa universal. Vol mostrar el lligam existent entre totes les civilitzacions que busquen l'Absolut.

c) El símbol inclou unes realitats sensibles o corporals, però vol portar més enllà.

L'arqueòleg que fa excavacions a Empúries troba un tros de ceràmica, el mira i mentalment va reconstruint el conjunt del gerro. Si hi descobreix figures negres i vermelles, li recorden l'art grec, la seva cultura, el seu imperi, un poble determinat. Ha "simbolitzat", és a dir, que, d'una banda, ha afegit, mentalment, el tros trobat a altres elements... L'ha tornat a situar en al seu lloc, en el conjunt que forma el gerro. Però també ha creat un lligam d'identificació entre ell mateix, la seva cultura, la seva història i el món grec. L'element simbòlic l'ha portat al món al qual pertanyia, en aquest cas, el tros de ceràmica, la seva cultura, l'art, la història, la llengua dels grecs, amb els quals s'ha posat en relació.

d) És un acte per mitjà del qual es posa en joc allò que hi ha de més profund en la persona humana.

" L'experiència simbòlica no se situa en el nivell de l'abstracció i del concepte ni pot confondre's amb la percepció immediata de la realitat concreta; és una forma intermèdia d'expressió en la qual conflueixen tots els recursos més personals, sensibilitat, imaginació, memòria, voluntat, intuïció...; es pot considerar com un moment de realització plena de la persona humana en la seva obertura a la transcendència i en la seva dimensió social; i també com a lloc privilegiat de la relació entre subjecte i objecte, entre coneixement i consciència, allà on s'expressa la substància mateixa de la vida espiritual, on l'existència humana concreta troba el seu arrelament i el seu equilibri. " "

El llenguatge simbòlic va molt més enllà que qualsevol llenguatge emprat en la vida quotidiana. Ens fa penetrar dintre d'una dinàmica pròpia. S'articula per mitjà de signes simbòlics i visibles. Aquests tracten d'expressar realitats que no podrien ser expressades d'altra manera: allà on la paraula no arriba, arriba el símbol. En un moment d'alegria immensa o d'un dolor molt profund, diem que no trobem paraules, són buides de sentit, és aleshores quan una mirada, un gest (una abraçada, estar al costat va molt més enllà) --tots aquests, signes externs-- creen lligams, ja que són de l'ordre de la comunicació. Això ens permet veure que l'eficàcia simbòlica és a la mida de la implicació en un esdeveniment.

Quan parlem d'actuació simbòlica, hem de tenir en compte la gran complexitat d'aquesta barreja de "dit i no dit" i d'aquest embolic permanent dels nivells de llenguatge que només revela una part mínima emergida d'allò que es viu o s'ha viscut.

e) El símbol va creant una experiència humana

Neix de la nostra condició corporal i inacabada. Ens posa en situació de "gràcia", de "do".

En el seu assaig sobre el do, M. Mauss va manifestar el caràcter simbòlic del sistema del "do- intercanvi" organitzat en tres actes: donar – rebre – tornar a donar.⁵

Podem anar en una perfumeria i comprar una ampolla de perfum per a una amiga que ens l'ha encarregada; aquest fet té un valor utilitari; però si comprem el mateix perfum per a regalar-li, és de l'ordre simbòlic. Ja el preu és diferent, hom passa de la utilitat a donar una mica de si mateix a través del present. Aquí, el perfum ha creat un lligam d'afecte. Tot do demana una reciprocitat. No respondre al do, és a dir, no acollir-lo, és rompre la relació.

S'inscriu dintre d'una "cultura" que crea associacions espontànies entre els objectes.

El símbol és un signe visible perquè es veu, es palpa, se sent. No té necessitat de gaires explicacions. Són signes reals que es verifiquen en la nostra història, en el nostre món. El gest expressat pel cos revela els sentiments, fins i tot la pròpia cultura. Si faig el senyal de la Creu en públic, els altres sabran que sóc cristià o cristiana.

La persona humana s'expressa exteriorment per mitjà de paraules, gestos, actituds o altres manifestacions que són el producte d'una cultura determinada. La manera de saludar, de vestir-se, de menjar, en són uns exemples molt clars.

5 M. MAUSS. "Essai sur le don" dans Sociologie et Anthropologie. París: PUF, 1968.

La “qualitat” del símbol no va lligada al seu valor o la seva utilitat. Una aliança de metall ordinari pot simbolitzar, fins i tot, millor l'enllaç matrimonial que no pas una d'or. Una simple postal pot significar molt més que un discurs per a retrobar l'amistat perduda.

Introdueix dintre d'un altre món renovat, transforma el tarannà quotidià, l'esperit esdevé més creador.

Les petjades deixades en nosaltres per alguns esdeveniments són difícils de conèixer i, sobretot, d'avaluar. El simbòlic treballa molt en el nostre subconscient.

El símbol no mena res que sigui de l'ordre del saber, ni un senyal que vingui de l'ordre de les convencions col·lectives, sinó la vida en el cor de la qual se situa com un lligam que va actuant. És més aviat de l'ordre del reconeixement i no pas del coneixement, de la comunicació, i no de la representació, de la interpel·lació i no pas de la informació. És mediació que ens introdueix en l'ordre cultural al qual pertany, que se situa més enllà de la realitat immediata.

Per exemple, el present perd la seva funció d'operador d'aliança si només es veu l'objecte rebut i no la intenció de la persona que fa el regal.

Des que l'home és home, només es pot referir a allò que troba en el seu entorn: l'univers material, és a dir, allò que viu, que sent, que palpa. El seu trajecte espiritual consisteix a elevar-se per damunt de tot això gràcies a aquestes mateixes mediacions, fins a arribar a quelcom més que pugui ajudar-lo a arribar fins a una altra dimensió més sublim. El símbol també és suggeriment que podrà arribar a una infinitat de conseqüències gràcies a un treball creador de l'esperit.

f) El símbol és caminar en tres direccions

- El relat sota diverses formes: història, conte, poema, mite;
- Els ritus: organitzacions estables de gestos, moviments que es van repetint dintre d'un grup donat i estructuren l'existència del grup i dels seus membres;
- Les celebracions, que fan ressonar un esdeveniment (festes, sagraments)

Aquestes tres vies són necessàries en l'experiència simbòlica. Sense relat, el ritus s'empobreix. Sense ritus, el relat esdevé imaginari. Sense celebracions, els relats i els ritus s'esfumen i desapareixen.

g) Els símbols religiosos

A través dels temps, la persona humana ha anat buscant respostes a preguntes fonamentals de la vida. Les religions són el fruit d'aquest camí i el resultat de l'es-

forç d'uns homes concrets per transmetre, als seus semblants, creences que donin sentit a la vida humana. Cada religió té les seves formes determinades i totes elles estan fortament connectades amb la forma de vida sociocultural del grup humà que experimenta.

Al llarg dels temps, l'home i la dona han anat buscant, en el seu propi entorn, realitats que puguin posar-los en relació amb el diví. Així, determinades realitats han esdevingut símbols capaços de posar-los en contacte amb Déu.

Els relats bíblics donen testimoni de com els creients han viscut la seva història en relació amb Déu, una relació d'amor plenament manifestada en Jesús. Israel es va construir sobre la seva fe en l'acció alliberadora de Déu en la seva història. No en tenen més experiència que la de la Paraula i el testimoni.

En la seva teoria del llenguatge bíblic, Evans defensava la tesi que el llenguatge de la revelació és autoimplicatiu, Déu es dirigeix a l'home a través d'un "esdeveniment" o un "acte" que el compromet de cara a l'home i expressa el seu ésser interior. Així hauria de ser el llenguatge de l'home envers el seu Déu, un llenguatge que expressés el seu compromís envers Déu.⁶

Si així és, el llenguatge bíblic, se situa fonamentalment dintre del registre simbòlic i així s'ha d'interpretar. Per exemple, quan Jesús diu " Sóc el camí, la veritat i la vida" (Jn. 14.6) , o "l'Alfa i l'omega" (Ap. 1,8), no és una pretensió seva orgullosa (ho contradiria el fet de rentar els peus dels seus deixebles), sinó paraula –acceptació i resposta– dels creients per als quals Jesús és "el camí de salvació".

Més enllà de la Bíblia és tot el llenguatge de la fe que s'ha d'entendre en les categories simbòliques.

Signes i símbols en les celebracions litúrgiques

"La litúrgia és una comunicació total, feta de paraules, però també de gestos, moviments, símbols acció."⁷

Les celebracions no s'han de veure només des de la perspectiva de "signes" que orienten vers la cosa significada, sinó des de la perspectiva de "símbol", llenguatge que ens permet ja entrar en una dinàmica pròpia.

"L'acció simbòlica produeix, a la seva manera, un apropament. Té poder de mediació, no tan sols pràctica o racional, sinó de tota la persona humana i la realitat amb la qual es relaciona."⁸

6 D.D. EVANS. The logic of self-involvement. A philosophical study every day language with reference to the christian use language. London SCM Press 1963.

7 J. ALDAZABAL. Gestos y símbolos. Dossiers CPL núm. 40, Barcelona 1992, pàg. 6.

8 Ídem.

També s'han de veure des de la perspectiva de "gestos simbòlics" heretada de la revelació o la tradició més antiga de l'Església.

Símbols més importants:

- EL PA I EL VI
- Dintre d'aquest símbol hi ha diferents significats.

Els elements del pa i del vi posen en evidència la relació de l'home amb la natura. Són dos elements típics de la cultura mediterrània, aliment de base. Jesús parla del blat i de la vinya, de les espigues, del vi en bot nou. El pa apareix com un aliment, i el vi és el símbol de l'alegria. Ambdós són fruit de la creació, de l'esforç de l'home i la dona, del seu treball. Teològicament, el pa i el vi expressen la donació del Crist a la humanitat..

LA PARTICIÓ, partir el pa és un gest molt significatiu present a totes les litúrgies. Aquest ritu ve de la tradició jueva: el Sopar Pasqual comença amb aquest ritu i el mateix Crist el fa a l'Últim Sopar. Més tard, és amb aquest gest que els deixebles d'Emmaús el van reconèixer. Aquest gest significa també la unió dels cristians i té una relació molt profunda amb el sentit de la comunió (= unió amb...).

"PRENEU I MENGEU, PRENEU I BEVEU", és el gest més important de la comunitat cristiana. És un gest molt humà, molt accessible a nivell antropològic. El menjar és vital i, a través d'aquest sagrament, Crist es dóna com a aliment, vol dir que es fa nostre.

A l'Antic Testament, el menjar posa en comunicació amb Déu, i el pa i el vi formen part de les ofrenes presentades a Déu. En l'Eucaristia, els cristians participen de la Mesa del Crist i se senten units a Ell en el misteri del "banquet" de la vida eterna.

Altres gestos o accions simbòliques:

- LES MANS, són eloqüents a l'hora d'expressar una idea, un sentiment, una intenció.

En la celebració tenen un rol ben determinat. Expressen: una actitud pregant, beneeixen, reben la comunió, i una actitud d'espera, d'acolliment, de confiança. La imposició de les mans és un símbol de la comunicació interpersonal. A Israel té el sentit de benedicció, de consagració per a una tasca determinada, o té un to artificial.

- L'AIGUA, té el seu lloc en totes les religions, té també el seu lloc en la celebració amb un sentit de purificació, recordant l'aigua baptismal.
- L'ENCENS, crea un clima misteriós i sagrat expressant el respecte, la reverència, l'actitud de pregària i l'ofrena.
- LA PROCESSÓ d'entrada, de comunió, de sortida, representa el gest simbòlic de caminar junts. És el símbol de la fe dels cristians donant la idea d'un poble que camina vers una meta.
- EL GEST DE LA PAU, vol simbolitzar la fraternitat entre els cristians que han de viure com a germans i créixer junts en la fe.
- POSTURES EN LA CELEBRACIÓ
 - a) La postura dreta és símbol de la dignitat de la persona. Indica la disponibilitat, l'atenció, el respecte.
 - b) La postura asseguda afavoreix l'escolta, l'atenció, la meditació.
 - c) La postura agenollada expressa la interiorització, l'adoració i també la submissió i penitència.
- EL SENYAL DE LA CREU
La Creu és el gran símbol dels cristians, que ja va ser marcat amb aquest senyal des del dia del Baptisme: en nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant.
- EL SILENCI, també és eloqüent, crea una atmosfera d'interiorització, de saber escoltar.

Conclusió:

Veiem com el llenguatge simbòlic té una gran importància en la nostra cultura i en tota la celebració ja que té un rol mediador, comunicant, unificador, transformador, protector. Però, per a molts cristians -i no sempre els menys exigents-, molt sovint les celebracions no són enteses i resulten "avorrides". Per què? La fe ens orienta vers una "adoració en esperit i veritat" (Jn 4,24). El culte té el perill de derivar vers el ritualisme, del deure complert i de la bona consciència, tot amagant l'exigència de la seva traducció a la pràctica concreta de la justícia, de la reconciliació i de l'amor.

Avui dia, l'expressió tradicional i clàssica de la fe es revela poc o gens significat per a la major part dels nostres contemporanis, perquè l'estat actual de la cultura ha canviat moltíssim. Es tracta d'una altra manera d'apropar-se a la realitat. L'ésser humà es troba inserit al cor d'una multitud de relacions que se li van escapant, el creen i l'estructuren. Es troba immers en un univers on tot es mou, tot va can-

viant. Obrir-se al simbòlic és prendre un altre camí que el de la casualitat, el camí de l'intercanvi humà. Hem de buscar un llenguatge més en consonància amb la sensibilitat i els problemes de la humanitat actual i així podrem arribar a reinterpretar las accions simbòliques amb perspectiva històrica. Això demana un gran esforç i només es podrà aconseguir amb persones que tinguin un cert talent poètic, una forta disposició simbòlica, i que siguin capaces de posar-se en sintonia profunda amb el nostre temps.

Voldria acabar amb la conclusió a la qual el Pare Gélineau arriba:

“Trobar nous símbols? Buscar símbols moderns? Pot ser, però on són? Qui els guarda? Més aviat seria acordar un vot de confiança donant totes les seves possibilitats a aquelles realitats humanes que el mateix Jesús i l'Església van recollir de la nostra densitat corporal i psíquica, de la natura i de la cultura unides indissolublement per tal que signifiquin Déu, que ve a establir una aliança amb la humanitat? Aquests signes i sagraments, ja que formen part integrant d'una història, la nostra història, no deixaran de desplegar els seus sentits sempre nous al llarg de tots els temps, en tot lloc, en totes les cultures, en totes les situacions individuals o col·lectives, a la llum del signe de Jonàs, única clau simbòlica donada als homes en Crist mort i ressuscitat fins al seu retorn.”⁹

També hem de reconèixer que, avui dia, no estem prou formats per a poder copsar el significat antropològic, religiós i teològic de les nostres celebracions, tot i que la societat actual presenta una infinitat de signes i símbols.

Crec que és indispensable fer una bona catequesi del llenguatge simbòlic des dels primers anys per a entendre i gaudir de la riquesa del símbols existents i per a arribar a crear una simbologia apta per a les mentalitats actuals, capaç d'expressar la fe i el misteri de la salvació. Hem de procurar evitar un llenguatge poc entenedor, estrany a la cultura ambient, i fins i tot repetitiu i rutinari.

Una mentalitat tecnicista o racionalitzant desconeix aquesta dimensió simbòlica profunda que, no obstant això, segueix expressant-se en els somnis, desfogaments i ressorgiments religiosos, en les malalties psíquiques. El no-dit i potser allò que no es pot dir de l'existència necessiten ser reconeguts i manifestats. Les qüestions infantils: d'on vinc?, qui sóc?, esperen una resposta o almenys una mirada perspectiva. Són "la terra" on cultivar la llibertat i la creativitat moral, artística i social. Un camí simbòlic permet viure, no fora del misteri, sinó en contacte amb ell. Ens el fa més proper i esperançador, en lloc de veure'l llunyà i temible. La persona iniciada al símbol és un "espavilat", un "re-nascut". Té un origen i un horitzó.

ABSTRACT

Antiguamente el símbolo era un pacto entre dos o más individuos. Se entregaba a cada uno de ellos un fragmento de una pieza de cerámica para que la conservaran y más tarde, ellos o sus descendientes, la reconstruyeran como signo de alianza. En nuestros días, el símbolo es la expresión externa de una experiencia interna. Es eficaz porque confiere mayor fuerza a la realidad que expresa y transmite un mensaje. Representa la experiencia de un encuentro con el otro. La persona humana se construye mediante el orden simbólico, motivo por el cual podemos afirmar que la dinámica del símbolo es fundamentalmente constitutiva del ser humano.

El símbolo se inscribe en el ámbito de una cultura determinada; constituye la mediación que nos introduce en el orden cultural al que pertenece y se sitúa más allá de la realidad cotidiana. Sirve no solo para expresar las experiencias que los seres humanos vivimos, sino también para aumentarlas e intensificarlas.

Toda vida religiosa necesita del símbolo para expresar su propia experiencia de fe. La experiencia cristiana se expresa mediante la celebración comunitaria de los Sacramentos.



In olden times, the symbol was an agreement between two or more participants. Each participant would take and keep a piece of a broken vase, which would be reconstructed by themselves or their descendants at a certain moment, as a token of alliance. At present, the symbol is the external expression of an internal experience. It is efficient, as it produces the deep reality that a message tries to express and transmit with even more intensity. It is the experience of an encounter with another person. The human person is constructed through the symbolic order, and thus we can say that the dynamics of the symbolic is then fundamentally particular to the human being.

The symbol is ascribed to a particular culture, it is mediation that introduces us into the cultural order to which it belongs and it is located beyond day-to-day reality. It has the capacity not only to express experiences lived by human beings, but also to increase and intensify these experiences.

Every religious life needs the symbol to express its experience of the Faith. The Christian experience is expressed through the community celebration of the Sacraments.



Dans l'antiquité, le symbole était un pacte entre deux ou plusieurs partenaires. On donnait à chacun d'eux un fragment de céramique pour qu'ils le conservent, et plus tard, eux ou leurs descendants le reconstruisaient en signe d'alliance. De nos jours, le symbole est l'expression externe d'une expérience interne. Il est efficace, car il rend plus forte la réalité qu'il exprime et il veut transmettre un message. Il représente l'expérience d'une rencontre avec autrui. La personne humaine se construit grâce à l'ordre symbolique, c'est pourquoi nous pouvons dire que la dynamique du symbole est fondamentalement constitutive de l'être humain.

Le symbole se crée dans une culture déterminée. C'est la médiation qui nous introduit dans l'ordre culturel auquel il appartient et il se situe au delà de la réalité de tous les jours. Il sert, non seulement à exprimer les expériences que nous vivons, mais aussi à les augmenter et à les intensifier.

Toute vie religieuse a recours au symbole pour exprimer sa propre expérience de foi. L'expérience chrétienne s'exprime grâce à la célébration communautaire des Sacrements.

